DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
8. Sınıf · Türkçe · 3. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Gezici Kütüphaneler: Dijital Uçurum, Benzetme ve Fiilimsi Türleri

T.8.2.1–2, T.8.3.1, 5, 7, 9: Noktalamaya dikkat ederek okur; söz sanatlarını (benzetme) ve fiilimsilerin işlevlerini kavrar. · T.8.3.14, 25, 30, T.8.4.2, 9: Metinle ilgili soruları yanıtlar, çıkarım yapar; açıklayıcı anlatımla bilgilendirici metin yazar.

HATIRLAYALIM

- Gezici kütüphane, yerleşik kütüphaneden yararlanamayan okurlara taşıtlarla kitap götürerek fırsat eşitliğini destekler; ücretsiz internet ve bilgisayar eğitimiyle dijital uçurumun kapanmasına katkı sağlar.
- Araçlarda iki binden fazla güncel kitap ve personel bulunur; ödünç verme, internet, film gösterimi ve süreli yayınlar hizmet iken bilgisayar, yazıcı, LCD TV ve projeksiyon donanımdır.
- Dünyada gemi (İsveç), tren (Fransa), posta (Sovyetler), deniz-kara (Norveç); ülkemizde ise 1960'larda Ürgüp'te Mustafa Güzelgöz'ün merkeple başlattığı hizmet 1963'ten sonra motorlu taşıtlarla sürdürülmüştür.
- Benzetme (teşbih) zayıf olanı güçlü olana benzetir; fiilimsiler kip ve kişi eki almadan isim-fiil (işin adı), sıfat-fiil (ismi niteleme) ve zarf-fiil (eylemi niteleme) görevinde kullanılır.

1 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki gezici kütüphane şemasından yararlanarak unsurların "Hizmet" mi "Donanım" mı olduğunu ve okura yararını yazınız. İlk satır örnektir.

Okura Sunulan Hizmetler
· Kitap ödünç verme
· Ücretsiz internet erişimi
· Film gösterimi ve yayınlar

Araçtaki Donanımlar
· Bilgisayarlar ve yazıcı
· Projeksiyon, LCD TV, DVD
· Okur oturma grubu

Gezici kütüphane unsuru	Grubu	Okura sağladığı yarar
Kitap ödünç verme	Hizmet	Kitabı belirli süreyle alıp okumasını sağlar.
Projeksiyon ve LCD TV		
Ücretsiz internet erişimi		
Bilgisayar ve yazıcı		

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki "gibi" kullanım kartlarında dört cümle verilmiştir. Hangi karttaki cümlede "gibi" sözcüğü benzetme (teşbih) amacıyla kullanılmamıştır?

I. Kart · Deniz feneri gibi
Benzetme (aydınlatma yönü)

II. Kart · Roman, dergi gibi
Örnek sıralama (teşbih yok)

III. Kart · Birer kanat gibi
Benzetme (ufuk açma yönü)

IV. Kart · Bahçıvan gibi
Benzetme (özenle yetiştirme)

A) I. kart: Gezici kütüphane, köyleri aydınlatan bir deniz feneri gibidir.
B) II. kart: Araçta roman, öykü, dergi gibi farklı türde yayınlar yer alıyor.
C) III. kart: Kitap sayfaları, okuru yeni kıtalara uçuran birer kanat gibidir.
D) IV. kart: Kütüphaneci, bilgi bahçesini özenle sulayan bir bahçıvan gibidir.

3 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Bir cümlede farklı görevlerde birden çok eylemsi yer alabilir; buna göre hangi seçenekte üç eylemsi türünün tamamına birer örnek bulunmaktadır?

A) Belgeseli izleyen okurlar, görüşlerini açıklamak üzere düşünerek söz aldı.
B) Sabah erkenden uyanıp kütüphaneden aldığı romanı bahçede okudu.
C) Bilgisayar kullanmayı öğrenen gençler ödevlerini zamanında teslim etti.
D) Raflardaki eskimiş dergileri toplayarak okuma salonunun masasına bıraktı.

4 EŞLEŞTİRME

Gezici kütüphane konusundaki terimleri karşısındaki açıklamalarla eşleştiriniz.

1. Personel
2. Projeksiyon
3. Yerleşik
4. Dijital uçurum
5. Süreli yayın

a) Bir kurumda görev yapan çalışanların tümü
b) Belirli aralıklarla basılan gazete, dergi gibi eserler
c) Toplumların bilgiye erişim ve teknoloji kullanımındaki farkı
d) Görüntünün ışıkla perdeye veya ekrana yansıtılması
e) Gezici olmayan, belirli bir mekânda sabit bulunan

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Doğru ifadelerin D, yanlış ifadelerin Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Gezici kütüphane hizmeti, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünyada yaygınlaşmıştır.	☐	☐
Mustafa Güzelgöz, 1960'larda Ürgüp'ün köylerine trenle kitap ulaştırdığı için ödül almıştır.	☐	☐
Dijital uçurumun kapanması için yalnız bilgisayar kurmak yetmez; eğitim de verilmelidir.	☐	☐
"Gezici kütüphaneye uğradı." cümlesindeki "uğradı" sözcüğü kip eki aldığı için zarf-fiildir.	☐	☐
Bilgilendirici metinlerde kanıtlar ve örnekler ağırlıklı olarak gelişme bölümünde yer alır.	☐	☐

6 BOŞLUK DOLDURMA

Boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle tamamlayınız.

gemi · isim-fiil · tartışmacı · merkep · açıklayıcı · eşitliğini

1. Uzak okura kitap götürmek fırsat _____ destekler.
2. Ürgüp'te köylere _____ ile kitap ulaştırılmıştır.
3. İsveç'te gezici kütüphane hizmeti _____ ile verildi.
4. Cümlede işin adını bildiren fiilimsiye _____ denir.
5. Bilgilendirici metinde _____ anlatım biçimi kullanılır.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki ülke-taşıt panosuna göre gezici kütüphane araçlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE GEZİCİ KÜTÜPHANE TAŞITLARI

İsveç & Fransa	Norveç & Sovyet	Türkiye (Ürgüp)
Gemi · Tren	Deniz-kara · Posta	Merkep → Otobüs

(A) Coğrafi koşullar ve ulaşım olanakları seçilen taşıtı etkilemiştir.

(B) Norveç'te hem deniz hem de karayolu araçlarından yararlanılmıştır.

(C) Türkiye'de 1963 yılından sonra motorlu taşıtlar da hizmete girmiştir.

(D) Tüm ülkelerde gezici kütüphane hizmeti aynı yıl yalnız trenle başlamıştır.

8 SIRALAMA

Görseldeki yazma rehberinden yararlanarak bilgilendirici metin yazma basamaklarını baştan sona 1'den 5'e kadar sıralayınız.

1. Giriş Bölümü	2. Gelişme Bölümü	3. Sonuç & Denetim
Konu seçilir ve kısaca tanıtılır.	Açıklayıcı anlatım ve kanıt sunulur.	Sonuca bağlanır, yazım denetlenir.

- [ ] Giriş bölümünde konuyu kısaca tanıtarak okurun ilgisini çekmek
- [ ] Tamamlanan metni yazım ve noktalama açısından baştan sona denetlemek
- [ ] Gelişme bölümünde açıklayıcı anlatım, kanıt ve örneklerle konuyu açmak
- [ ] Yazılacak metnin konusunu ve okura iletilecek ana fikrini belirlemek
- [ ] Sonuç bölümünde anlatılanları mantıksal gerekçeyle sonuca bağlamak

9 KISA CEVAP

Görseldeki şemada "Bilgi, karanlık yolu aydınlatan bir meşale gibidir; çünkü doğru yönü buldurur." cümlesi verilmiştir. Benzeyen, kendisine benzetilen ve benzetme yönünü yazınız.

Benzetme (Teşbih) Çözümleme Şeması

Anlatılan: **Bilgi**	gibi	**Benzetilen: Meşale** Yönü: Doğru yolu aydınlatır

10 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak bir varlığı diğerine benzetme sanatının eş anlamlı adını bulunuz.

Fransa'da gezici kütüphanede kullanılan demir yolu taşıtı

1960'larda Ürgüp'ün köylerine kitap taşınan yük hayvanı

Mustafa Güzelgöz'ün halk arasındaki unvanı: ... Kütüphaneci

Günümüzde gezici kütüphane olarak kullanılan büyük kara taşıtı

İşin adını bildiren fiilimsi türü: ...-fiil

Ödünç verme ve internet gibi çalışmaların genel adı

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

11 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki fiilimsi şemasını inceleyerek cümlelerde koyu yazılan sözcüklerin görevini ve fiilimsi türünü yazınız.

İsim-fiil	Sıfat-fiil	Zarf-fiil
İşin adını bildirir **incelemek**	İsmi niteler **gelen / düzenlenen**	Nasıl / zaman **gülümseyerek**

Cümle	Cümledeki görevi	Fiilimsi türü
Köye **gelen** otobüsü sevinçle karşıladık.	"otobüs" ismini nitelemiştir.	Sıfat-fiil
Dergileri **incelemek** bizi heyecanlandırdı.		
Kitapları **gülümseyerek** çantalarına koydu.		
Özenle **düzenlenen** raflar çok güzeldi.		

12 ÇOKTAN SEÇMELİ

Numaralanmış dört fişte "gez-" fiil kökünden türetilmiş veya çekimlenmiş sözcükler verilmiştir. Hangi fişteki tırnak içi sözcük fiilimsi değildir?

1. fiş · gezmek	2. fiş · gezerek
İsim-fiil (işin adı)	Zarf-fiil (nasıl ulaştırdı)
3. fiş · gezilen	**4. fiş · gezdik**
Sıfat-fiil (bölümleri niteler)	Kip ve kişi ekli çekimli fiil

(A) 1. fiş: Hafta sonu sergiyi "gezmek" için sözleştik.

(B) 2. fiş: Köyleri tek tek "gezerek" yeni kitaplar ulaştırdı.

(C) 3. fiş: Rehberle "gezilen" bölümlerde nadir eserler vardı.

(D) 4. fiş: Sınıfça ilçemizdeki yeni kütüphaneyi dün "gezdik".

13 KISA CEVAP

Görseldeki kartta metinle ilgili A ve B soruları verilmiştir. Hangi sorunun yanıtı doğrudan metinden bulunur, hangisi için çıkarım yapmak gerekir?

A Sorusu (Metin İçi)	B Sorusu (Çıkarım / Öneri)
"Gezici kütüphanede kaç kitap ve hangi cihazlar bulunur?" → Yanıtı metinde doğrudan var	"Gelecekte bu araçlara hangi yeni hizmetler eklenebilir?" → Çıkarım yapılarak yanıtlanır

14 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki karşılaştırma kartına göre 1960'lı yıllardaki çalışma ile günümüz gezici kütüphane otobüslerinin ortak amacını ve temel farkını yazınız.

1960'lı Yıllar · Ürgüp	Günümüz · Modern Araçlar
Mustafa Güzelgöz · 35 köy	Otobüs · Bilgisayar · İnternet
Taşıt: Yük hayvanı (merkep)	Film gösterimi · 2000+ kitap